

Asia: VN/3781/2024

Kuulemiskierros selontekoluonnoksesta aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan kokonaisuudesta ja lainsäädännöstä

1. Aluekehittämisen tavoitteet

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat aluekehittämisen määritelmään ja tavoitteisiin liittyen relevantteja?

Jämsän kaupunki pitää valmistelua laaja-alaisena ja tarpeellisena pohjana tulevalle lainsäädäntöuudistukselle. Jämsän kaupunki toimii aluekehittämisen keskeisenä paikallistason toimijana. Se vastaa omalla alueellaan elinkeinoelämän, asumisen, palveluiden ja yhdyskuntarakenteen kehittämisestä. Kaipolan entisen tehdasalueen sinnikäs kehittäminen on konkreettinen esimerkki kaupungin vastuusta ja mahdollisuuksista edistää alueellista uudistumista ja uutta elinkeinotoimintaa. Uudistettavan lainsäädännön tulee tunnistaa kaupunkien – myös keskisuurten ja pienempien – rooli paitsi kehittämistoimenpiteiden kohteena, myös aktiivisina kehittämiskumppaneina maakuntien liittojen ja valtion rinnalla.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

Esitämme lausunnossamme seuraavat huomiot ja kehittämis ehdotukset:

1. Aluekehittämisen tavoitteiden ajanmukaistaminen

Kannatamme aluekehittämisen tavoitteiden säilyttämistä laaja-alaisina ja monitasoisina, mutta korostamme tarvetta huomioida selkeämmin:

- Kokonaisturvallisuus ja varautuminen, erityisesti muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa
- Huoltovarmuus, joka tulisi nostaa osaksi aluekehittämisen tavoitteita
- Alueellinen eriytyminen ja väestörakenteen muutos, jotka näkyvät erityisesti pienemmissä keskuksissa ja reuna-alueilla

2. Jämsän asema Keski-Suomen toisena keskuksena

Jämsä toimii merkittävänä elinvoimakeskittymänä Jyväskylän ulkopuolella ja on Keski-Suomen maakuntastrategian kannalta keskeinen alue. Katsomme, että:

- Jämsän roolia kehittämiskeskuksena tulee tunnistaa vahvemmin maakuntaohjelmissa ja aluekehittämispäätöksissä
- Elinvoiman, yrittäjyyden ja matkailun vetovoiman vahvistamisessa Jämsällä on kokoaan suurempi rooli mm. Himos-matkailukeskuksen kautta

3. Sopimuksellisuuden kehittäminen

Kannatamme sopimuksellisuuden vahvistamista aluekehittämisen keinona. Esitämme harkittavaksi mahdollisuutta:

- Kaupunki–valtio-yhteistyösopimuksen solmimiseen esimerkiksi teemalla ”Himos-Jämsä: matkailu-, turvallisuus- ja hyvinvointikaupunki”
- Sopimuksen avulla voidaan vahvistaa liikenteellistä saavutettavuutta, osaamisverkostoja ja kehittää rajapintoja hyvinvointialueen kanssa

4. AKKE-rahoituksen joustava ja alueita tukeva käyttö

Pidämme tärkeänä, että AKKE-rahoitus säilyy ketteränä ja paikallisiin tarpeisiin vastaavana instrumenttina. Kehotamme:

- Kohdistamaan AKKE-varoja erityisesti reuna-alueiden ja pienempien kaupunkien kehittämistarpeisiin, joissa kansallinen ja EU-rahoitus ei aina kohtaa paikallista dynamiikkaa
- Mahdollistamaan kokeiluhankkeita, joilla voidaan esimerkiksi vastata alueen elinvoimaisuuden säilyttämisen haasteisiin ja uusien elinkeinomallien testaamiseen, digipalvelujen saatavuuteen ja koulutuksen saavutettavuuteen

5. Monipaikkaisuus ja digitaalinen saavutettavuus

Selonteon esiin nostamat monipaikkaisuuden trendit luovat mahdollisuuksia Jämsälle:

- Jämsän on oltava mukana kehittämässä digitaalisia palveluita, jotka mahdollistavat asumisen ja työnteon monipaikkaisesti
- Laajakaista- ja mobiiliverkkoinvestoinnit tulee varmistaa myös haja-asutusalueilla

6. Osaamisen ja koulutustason vahvistaminen

Selonteossa tunnistettu koulutustason haaste koskee myös Jämsää. Näemme kriittiseksi:

- Ammatillisen ja toisen asteen koulutuksen ja työvoiman osaamistarpeen turvaamisen yhteistyössä Gradia-Keskisuomen kanssa
- Korkeakouluyhteistyön ja TKI-toiminnan pilotoinnin myös Jämsässä, fokuksena yritysten tarpeet, mutta myös vihreän siirtymän ja digiteknologian aloilla

7. Valtakunnallinen aluekehittämisen rakenne

Aluekehittämistyön jatkuvuuden ja vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että:

- Rahoitusinstrumenttien hallinto ja valmistelu säilyvät sujuvina ja hallinnollinen taakka toimijoille kohtuullisena

- Maakuntien yhteistyöryhmien asema säilyy vahvana ja niiden resurssit turvataan

2. Viranomaiset ja niiden roolit sekä aluekehittämisen muut toimijat

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat viranomaisten rooleihin liittyen relevantteja?

Kyllä

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat ohjelmatyöhön ja yhteistyömenettelyihin liittyen relevantteja?

Kyllä

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

4. Tukimenettelyt, tukikelpoisuus ja kustannusmallit

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat tukimenettelyihin, tukikelpoisuuteen ja kustannusmalleihin liittyen relevantteja?

Kyllä

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

5. Lainsäädännön kokonaisuus

Onko selonteon tarkastelu aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön kokonaisuudesta tasapainoinen ja relevantti?

Kyllä

Puuttuuko kokonaisuudesta jokin näkökulma, joka tulisi lisätä?

Jämsän kaupunki pitää tärkeänä, että tulevassa lainsäädäntöuudistuksessa mahdollistetaan reuna-alueiden ja keskisuurten kaupunkien omaehtoinen kehittäminen, vahvistetaan sopimuksellista yhteistyötä ja tuetaan rakenteellista resilienssiä muuttuvassa toimintaympäristössä.

6. Muut täydennystarpeet

Muut täydennystarpeet?

Jämsän kaupunki kannattaa aluekehittämisen lainsäädännön uudistamista ja painottaa seuraavia asioita:

- Kaupunkien aktiivinen rooli tulee turvata lainsäädännössä.
- Tarvitaan sujuvia ja monitasoisia kumppanuusmalleja valtion ja alueiden välillä.
- Rahoitusinstrumenttien tulee olla joustavia, ketteriä ja paikallistason tarpeisiin sopivia.
- Uudistuksen tulee huomioida mm. vihreä siirtymä, huoltovarmuus, saavutettavuus ja osaaminen aluekehityksen keskeisinä teemoina.

Lausunnon pääkohdat – Jämsän tulevaisuuden kannalta oleelliset asiat

a) Alueiden omaehtoisen kehittämisen tukeminen

Lainsäädäntöehdotuksen tulee varmistaa, että kaupungit voivat omaehtoisesti vaikuttaa kehitykseensä. Rahoitus- ja ohjelmatoimenpiteissä tulee varmistaa, että paikallistason näkökulmat huomioidaan aidosti – ei pelkästään maakuntaliiton kautta.

b) Sopimuksellisuuden ja kumppanuuksien vahvistaminen

Valtion ja alueiden välisten sopimusten kehittäminen on tervetullutta. Jämsä haluaa olla aktiivinen kumppani valtion ja maakunnan suuntaan.

”Tällä hetkellä tai aiemmin käytettyjä sopimuksia ovat innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimukset, positiivisen rakennemuutoksen hallinnan siltasopimukset, kaupunkien kasvusopimukset ja aluekehittämiskeskustelujen perusteella tehdyt sopimukset (luonteeltaan yhteisymmärrysasiakirjat)”

Innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimusten kehittäminen mahdollistamaan teemallisen kehittämisen myös suurten kaupunkien ulkopuolisilla alueilla mahdollistaa uudistumisen ja alueiden erikoistumisen esim. ilmailu- ja puolustusteollisuus Jämsässä.

c) Uudistumiskyvyn ja elinkeinopohjan kehittäminen

Teollisuuden rakennemuutokset edellyttävät kaupungilta kykyä tukea uudistumista ja uusien toimintojen syntyä. Tarvitaan rahoitusinstrumentteja, jotka mahdollistavat nopeat kokeilut, investoinnit ja uusien toimintaympäristöjen kehittämisen.

d) Vihreä siirtymä ja huoltovarmuus

Lainsäädännössä tulee korostaa vihreän siirtymän ja huoltovarmuuden merkitystä alueellisessa kehittämisessä. Kehittämisen pitkäjänteisyyden turvaaminen edellyttää sitä myös aluekehittämisen lainsäädännöltä ja sen soveltamiselta.

e) Saavutettavuus ja infrastruktuuri

Jämsän menestys riippuu sen saavutettavuudesta. Lainsäädännössä tulee huomioida saavutettavuuden – niin fyysisen kuin digitaalisen – merkitys aluekehitykselle.

f) Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Työvoiman saatavuus ja osaamisen kehittäminen ovat kriittisiä tekijöitä Jämsässä. Koulutuksen ja työelämäyhteyksien tulee olla tiiviissä osassa aluekehittämistä.

Reijula Jori
Jämsän kaupunki